

1824-1828 (H.1240-1244) TARİHLİ TARSUS ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE FİHRİSTİ*

Arzu ŞAHİN**

ÖZET

Osmanlı Tarihi araştırmalarında en önemli arşiv kaynakları arasında yer alan Şer'iyye Sicillerinin tetkik edilmesiyle, taşrada bir Osmanlı kentinin merkezle olan ilişkilerinin yanı sıra kendi içindeki hareketliliğini de takip edebilmek mümkün olmaktadır. Osmanlı şehir tarihi ile ilgili olarak yapılan monografik çalışmalarda birinci elden kaynak konumunda olan Şer'iyye Sicilleri; ait oldukları yerin günlük hayatı, giyecek-yiyecek fiyatları, çarşı ve pazar yerleri; cami, mescit, medrese gibi dini ve sosyal yapıları, nüfusun Müslüman ve gayrimüslimlere göre dağılımı ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri hakkında çok önemli bilgiler içermektedir.

Kadı defterlerinde devlet merkezi ile olan yazışmalar, halk dilekleri, ferman, berat, ilam, hüccet, buyruldu, mürasele, temessük, narh defteri, tevzi defteri, telhis, şukka vs. gibi belgeler bulunmaktadır. Mahalli konulara ait kayıtlar genellikle alacak-verecek, alım-satım, borç, emanet, evlenme, boşanma, arazi anlaşmazlığı, vasi, vekil ataması, nafaka bağlama, vakıflar, terekeler vb. konuları ihtiva etmektedir. Bunun yanında bölgenin beledi ve inzibati işleri, devletin çıkardığı çeşitli yasaklar, ordu için asker sevkiyatı ve zahire ihtiyacının karşılanması, halktan vergi toplanması, bölgede yetiştirilen ürünler, şehir ve kasabaların nüfusu, salgın hastalıklar ve aile hayatı gibi konular da bu defterlere kaydedilirdi.

Türkiye'de bulunan bütün sicillerin fihristlerinin çıkarılarak sicillerden faydalanmayı kolaylaştırmanın zorunlu olduğu gerçeğinden hareketle, bu yönde yapılan fihrist çalışmalarına bir katkı sağlama amacını taşıyan bu çalışmamızda; Tarsus'a ait Şer'iyye Sicillerinden 287 envanter numaralı Tarsus Şer'iyye Sicilinin fihrist ve tanıtımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarsus, şer'iyye sicilleri, kadı, şehir tarihi.

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Arş. Gör. Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü, El-mek: arzusahin23@hotmail.com

1824 - 1828 (H. 1240-1244) DATED TARSUS SHARI'AH REGISTER'S DESCRIPTION AND INDEX

ABSTRACT

On the one hand it is possible to follow the relationship between the city centre and the provinces of Ottoman State, on the other hand it is also possible to follow its mobility with in the country by way of researching shari'ah register which is one of the most important archives resources of the Ottoman history. Shari'ah Registers which are the primary sources in monographic studies related to Ottoman city history include significant information about the daily life to which they belong, clothing and food prices, market and bazaar places, religious and social buildings such as mosque, masjid, madrasah, population dispersion according to Muslim and non-Muslim and their relationship to each other.

In the documents of Kadi, there are documents such as the writings with state centre, public wishes, edict, patent, court degree, argument, to be ordered, correspondence, constant price, commercial paper, taxation, presentation, missive document etc. The documents related to the local cases mainly include the subjects such as exchange, buying-selling, debt, entrust, marriage, divorce, disagreement of commodity, vide, substitute appointment, maintenance binding, endowments, hereditasetc. Besides, some cases such as municipal and military work, some bans put by the government, military transmission for the army, storing of food, taking tax from the public, products raised in the region, the population of cities and towns, epidemics and family life were recorded in those documents.

It is a well accepted fact that we could benefit all these registers by finding and keeping their cords and index of all registers in Turkey. So in this study the inventory number 287 and index and introduction of Tarsus Shari'ah Register were made in order to contribute to the work index.

KeyWords: Tarsus, shari'ah registers, kadi, history city.

Giriş

Şer'iyye sicilleri, kadı veya naiblerin mahkemede görevlerini icra ederken defterler halinde tuttukları zabıtlar olup, bunlara “kadı sicili”, “kadı defteri” veya sadece “defter” adı da verilmektedir. Bu defterlere mahkeme görevlilerinden olan “mukayyid” tarafından kayıtlar geçirilirken belli bir usul takip edilmektedir. Kadı ve naiblerin mahalli konulara ilişkin verdikleri kararların yazıldığı kısma “sicill-i mahfuz”, merkezden gelen her türlü emirlerin yazıldığı kısma ise “sicill-i mahfuz defterlü” adı verilmektedir. Kadı defterlerini, muhteva açısından şu şekilde bir tasnife tabi tutmak mümkündür:

1. Merkezden gönderilen her türlü ferman, berat ve mektuplar,
2. Beylerbeyi, sancakbeyi, vali, mutasarrıf, mütesellim gibi ümera adı verilen yöneticilerin çeşitli konularda şehrin sorunlarını çözmek için yayınladıkları buyruğular ile bunların icraatlarını gösteren kayıtlar,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

3. Kadıların çeşitli konularda merkeze gönderdikleri ilamlar ile kişi ya da kurumlar arasında meydana gelen anlaşmazlıkların çözümüne dair verdikleri hüccetler,

4. Şehrin mahalle listeleri; cami, mescit, medrese, zaviye, bimarhane gibi dini ve sosyal yapıların inşası, bakım ve onarımlarının yapılması, imar faaliyetlerinin yürütülmesine dair belgeler,

5. Şehrin demografik yapısını, nüfusun irki ve dini yönden ayrımını ve bu nüfusun zaman zaman maruz kaldığı hastalıklar ile tabii afetlerle ilgili belgeler, evlenme- boşanma, kız kaçırma, mehir bağlama, alım-satım, mukavele, kefalet senetleri, hırsızlık, kalpazanlık, yaralama, cürüm-cinayet vb. gibi konulara dair belgeler,

6. Şehirdeki esnaf teşekkülleri, bunların ürettikleri çeşitli malların çarşı ve pazarlarda satılması, narh listeleri, usta ve ırgat yevmiyeleri ile ilgili kayıtlar,

7. Sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarlarını gösteren tevzi defterleri,

8. Ölen kişilerin meslekleriyle mal varlıklarını gösteren tereke kayıtları ve bu kayıtlarda yer alan etnografik eşya listelerine dair belgeler¹.

Genel olarak Şer'iyye Sicilleri², şehir tarihi ile ilgili olarak yapılan monografik çalışmalarda, birinci elden kaynaklardır. Şehrin fiziki, idari, iktisadi, demografik ve sosyal yapısını aydınlatarak, orijinal bilgiler elde etmemize imkân sağlamaktadır. Şehrin mahalle listeleri, bu mahallelerde yaşayan Müslüman ve gayrimüslimlerin birbirleri ile olan ilişkileri, iktisadi vaziyetleri, dini ve sosyal yapılar, vergiye tabi nüfusun tespit edilmesi, vasi-vekil tayin etme, nafaka bağlama yoluyla ailenin koruma altına alınması gibi, sosyal ve kültür tarihimiz açısından çok değerli bilgiler elde etmemiz mümkün olmaktadır. Aynı zamanda iktisadi yapı içerisinde şehir esnafının durumu, vakıfların işleyişi, para ve fiyat hareketleri, narh uygulaması vs. konularda

¹İbrahim Yılmazçelik, *Diyarbakır Şer'iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Ankara, 2001; İbrahim Yılmazçelik, "1750-1752 (H. 1164-1165) Tarihli Gaziantep Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.12, S.1, Elazığ, 2002, s.326.

²Şer'iyye Sicillerine dayalı olarak yapılan çalışmalar için bkz. Mehmet Kabacık, "XVI. Yüzyılda Halep'te Fiyatlar ve Kıymeti", *TurkishStudies-InternationalPeriodicalForTheLanguagesLiteratureandHistory Of Turkishor Turkic*, Volume 8/7, Summer, 2013, www.turkishstudies.net, DOI Number : <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5295>, p. 237-268; Ali İhsan Karataş, *Mahkeme Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılda Bursa'da Gayrimüslimler*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Bursa, 2005; İbrahim Oğuz, *Tarsus Şer'iyye Sicillerine Göre Mersin Kentinin Kuruluş Öyküsü*, MTSO, Mersin, 2006; Abdullah Poş, "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Tarsus'ta Müslim-Gayrı Müslim İlişkileri", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 17, S. 2, Bursa, 2008, s. 593-619; Songül Ulutaş, "Tarsus Şer'iyye Sicilleri ve Arşiv Belgeleri Işığında Menemencioglu Aşireti'nin Mısırlılara ve Osmanlı Devleti'ne İkili Yardım Faaliyetleri (1832-1841)", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 15, S. 1, Adana, 2006, s. 369-392; Nüket Adıyeko "XVII. Yüzyıl Girit (Resmo) Kadı Sicillerinde Zimmi Davaları", *PaxOttomana*, Sota& YTY, Ankara, 2001, s. 77-95; Hüsnü Yücekaya, "Şer'iyye Sicillerine Göre Dokuma Ürünleri Fiyat Endeksi (1750-1880)", *TurkishStudies-InternationalPeriodicalForTheLanguagesLiteratureandHistory Of Turkishor Turkic*, Volume 8/7, Summer, 2013, www.turkishstudies.net, DOI Number : <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5366>, p. 797-806; Cemal Çetin, "Anadolu'da Kapıya Katran Sürme Vakaları: Konya Şer'iyye Sicilleri Işığında Hukuki, Kültürel ve Toplumsal Boyutları (1645-1750)", *TurkishStudies*, Volume 9/1, Winter, 2014, www.turkishstudies.net, DOI Number : <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6221>, p. 133-156; Rafet Metin, "Şer'iyye Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılda Bursa Evleri ve Kullanılan Eşyalar", *TurkishStudies*, Volume 9/1, Winter, 2014, www.turkishstudies.net, DOI Number : <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6345>, p. 357-366.

önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Bu kadar zengin bir külliyyata sahip olan sicillerin muhafaza edilmesi önem arz etmektedir.

I. 287 Numaralı Tarsus Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı

Türkiye'de bulunan bütün Şer'iyye Sicillerinin fihristlerinin hazırlanarak araştırmacıların istifadesine sunulması zaruret haline gelmiştir³. Bu noktadan hareket edilerek hazırlanan bu çalışma, fihrist çalışmalarına bir katkı sağlama amacını taşımaktadır.

Tarsus Şer'iyye Sicilleri, 1991 yılına kadar Adana Müzesinde bulunurken öngörülen program çerçevesinde Ankara Milli Kütüphane'ye taşınmıştır. Milli Kütüphane'de Şer'iyye Sicillerinin muhafaza edildiği Mikrofilm Arşivinde bulunmaktadır.

Tarsus'a ait 141 adet defter bulunmakta olup, tamamı Milli Kütüphane'de mikrofilmlere aktarılmış vaziyette muhafaza edilmektedir. Elde bulunan ilk defter H. 1110-1300 tarihli defterdir. Tanıtımı yapılan 287 envanter numaralı sicil ise 1824-1828 M. (1240-1244 H.) tarihlerini ihtiva etmektedir. Ancak defterin bu tarihlerden daha önceki bir tarihte başladığı görülmektedir. Nitekim defterde 1234 senesine kadar inen belgeler mevcuttur.

Ankara Milli Kütüphane'de mikro-film arşivinden fotokopi olarak temin ettiğimiz 287 Numaralı Tarsus Kazası Şer'iyye Sicili 16 × 32 cm. ebadında bir defterdir. Defter mikrofilme aktarılmadan önce sırtı siyah meşin, satırları kül renginde olup, mukavva ciltli olduğu belirtilmiştir.

Defter toplam olarak 128 sayfa, 232 belgeden oluşmaktadır. Belgeler arasında ferman, berat, buyruldu, hüccet, masraf defteri, mürasele, tereke, vakfiye, ilam, temessük, tahvil vs. türde belgeler bulunmaktadır. Defterde belli bir düzen yoktur. Sicil-i Mahfuz ve Sicil-i Mahfuz Defterlü kısımları birbirine karışmış durumdadır. Genel olarak kronolojiye uyum sağlanmıştır. Kayıtlarda Kırık Divani, Rik'a ve Talik yazı türlerinin kullanıldığı görülmektedir. Yazıların bir kısmı belge aslının tahrip olması neticesinde okunaksız bir hale gelmiş veya tamamen silinmiştir. Bu sicil hakkındaki genel bilgiler ise şunlardır:

³Fihrist ve toplu katalog çalışmalarına örnek olması açısından bkz. Osman Ersoy, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru," *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XXI, S. 3-4, Ankara, 1963, s. 33-65; Rifat Özdemir, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.1,S.1, Elazığ,1987, s.191-198; Ahmet Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, c.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1988; Yusuf Halaçoğlu, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru, Adana Şer'iyye Sicilleri ", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S.30, İstanbul, 1976, s.99-108; Müctebaİlgürel, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru," *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 28-29, İstanbul, 1975, s. 123-166; İbrahim Yılmazçelik, "392 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi" *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.2, Elazığ, 1988, s.229-265; İbrahim Yılmazçelik, "1736-1739 (H.1149-1151) Tarihli Amasya Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *OTAM*, S.9, Ankara, 1998, s.457-502; Ahmet Kankal- İbrahim Özçoşar- Hüseyin Haşimi Güneş- Veysel Gürhan, *248 Nolu Mardin Şer'iyye Sicili Belge Özetleri Ve Mardin*, İstanbul, 2007; Ahmet Aksın, "218 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.9, S.1, Elazığ, 1999, s. 1-17; Özcan Tatar, " 8 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicilinin H.1178-1179 (M.1764-1765) Tanıtımı ve Fihristi", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 164, İstanbul, 2006, s.217-240; Kürşat Çelik, "565 Numaralı Karahisar-ı Sahib Şer'iyye Sicili'nin Tanıtımı ve Fihristi 1839-1840 (H. 1255-1256)", *Turkish Studies-Türkoloji Araştırmaları*, e-dergi, www.turkishstudies.net 4/3, 2009, s.550-582; Mehmet Beşirli, "385 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *OTAM*, S.10, Ankara, 1999, s. 3-56; Meryem Kaçan Erdoğan, "1166-1167 / 1752-1754 Tarihli (R 37 Numaralı) Rusçuk Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Vakıflar Dergisi*, S. 35, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2011,s. 155-176; Celalettin Uzun, "1638-1639 (H. 1048- 1049) Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.23, S.1, Elazığ, 2013, s.255-290; Sevdâ Danık, "1627 Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı Ve Fihristi", *Harput Araştırmaları Dergisi*, c.1, S.1, Elazığ, 2014, s. 65-132; Salih Akyel, "1831-1837 (H.1247-1252) Tarihli Eğin Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 14, S.1, Elazığ, 2004, s.219-229.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Envanter No: 287

Tarihi: 1824 - 1828 M. (1240 - 1244 H.)

Sayfa Sayısı: 128

Yaprak Sayısı: 64

Belge Sayısı: 232

Eni: 16 cm.

Boyu: 32 cm

II. 1824- 1828 (H. 1240 - 1244) Tarihli Tarsus Şer'iyeye Sicilinin Fihristi ve Belgelerin Konularına Göre Tasnifleriyle Kısa Özetleri

1. Sosyal, İdari ve Hukuki Muhtevalı Belgeler

a. Nasb

Belge No: 5-6 Tarsus Naipliğine 26 Şubat 1819 M. (1 Cemaziye'l-evvel 1234 H.) tarihinde Abdullah el-Hilmi Efendi'nin tayin olduğuna dair MehmedSa'di el-Müderris tarafından gönderilen mürasele kaydı.

Belge No: 15 Tarsus Alay Beyliğine Veli Paşa-zade Ömer Ağa'nın tayin olunduğuna dair Tarsus naibi efendi ve Tarsus Sancağında bulunan züema ve tımar erbabı ile çeribaşıya gönderilen 16 Mart 1821 M. (11 Cemaziye'l-ahir 1236 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 25-a Tarsus kadısı, müftü efendi ve iş erlerine hitaben gönderilen buyruğuya göre; dergâh-ı âli kapucubaşlarından Rüstem Ağa azledilerek, birun ağalarından Hüseyin Efendi'ye Tarsus mütesellimliğinasb olunmuştur. 1 Haziran 1819 M. (7 Şaban 1234 H.)

Belge No: 43 Tarsus Sancağı'na bağlı Ulaş Nahiyesi'nin Kara Çeşme mezrasında 3900 akçelik gedik tımarıyla, Namrun Kalesi dizdarı olan Abdurrahman'ın vefatı üzerine boş kalan dizdarlığa, kale içinde sakin olup hizmet etmek şartıyla 3900 akçe gedik tımarıyla Der-saadet ağalarından Seyyid İbrahim tevcih edilmiştir. 29 Kasım 1819 M. (11 Safer 1235 H.)

Belge No: 72 Adana Valisi Mehmed Celaleddin Paşa tarafından Tarsus kadısı, müftüsü ile Tarsus mütesellimi Hüseyin Efendi'ye hitaben gönderilen ve şevval ayınının 4. günü itibariyle Üzeyir ve Beylan Sancaklarının da ilhakıyla Adana eyalet valiliğinin kendisine ibka edildiğini bildiren 17 Ağustos 1819 M. (25 Şevval 1234 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 73 Tarsus mütesellimi Hüseyin Efendi'nin görev süresinin ibka edildiğine dair Adana Valisi tarafından gönderilen 16 Ağustos 1819 M (24 Şevval 1234 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 79 Mevlana es- Seyyid Ömer Hulusi Efendi'nin, 21 Eylül 1819 M. (1 Zi'l-hicce 1234 H.) tarihinde Tarsus naibi olarak tayin edilmesine dair Mehmed Sadi tarafından gönderilen mürasele kaydı.

Belge No: 155 Tarsus mütesellimi Güllü-zade Mehmed Ağa'nın görev süresinin ibka edildiğine dair, Tarsus kadısı, müftüsü ile cümle ayan ve iş erlerine hitaben gönderilen 2 Haziran 1825 M. (15 Şevval 1240 H.) tarihli buyruldu sureti.

b. Vasi, Vekil Tayini, Nafaka- Kısve Baha İle İlgili Belgeler

Belge No: 49 Eski Saray yakınında bulunan Sultan Ömer mahallesinde yaşayan Çakal Ahmed'in zevcesi Fatma'nın mihri ve nafakası bedeline dair kayıt. 24 Şubat 1821 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 51 Adana'da Urliva bezirgânının vekil-i harcı olan zimmiye, Adanalı Mustafa'nın vekil olduğuna dair. 24 Şubat 1821 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Belge No: 58 Kara Veli'nin oğlu Veli'ye ait değirmenin 13 kese akçe değerinde olduğuna dair.

Belge No: 71 Tarsus'ta Tekye mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Çopur Hindi'nin çocukları Ahmed ve Meryem'in vasisi Fatıma Hatun'un, kocası Ebu Bekir'in davasına dair hüccet. 12 Kasım 1820 M. (5 Safer 1236 H.)

Belge No: 93 Tarsus'un Demirkapı mahallesi sakinlerinden Firdevs binti Bekdaş ile kocası Mehmed b. Abdullah arasında geçen davada, hatuna nafaka bağlanmasına dair hüccet.

Belge No: 112-b Çamdan Karyesi sakinlerinden Abdullah'ın zevcesinin mihri ve nafakasına dair kayıt. 17 Ocak 1825 M. (27 Cemaziye'l-evvel 1240 H.)

Belge No: 162 Haleb Sancağı'na bağlı Şuğul mahallinden olup, Tarsus'un Tekye mahallesinde oturan Emine binti el-Hac Mehmed Hatun tarafından açılan davada, kocası Şerefeddin'in 6 sene önce kendisini bırakarak Mısır'a gittiği ve hatunun nafaka ve kisve bahaya ihtiyacı olduğu anlaşılmıştır. Şafî mezhebinden olması hasebiyle yeniden evlenmek istemesi üzerine Seyyid Ahmed Efendi ile evlendirilmiştir. 22 Ocak 1821 M. (17 Rebi'ü'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 180 İçil sakinlerinden Halil b. Osman'ın zevcesi Fatıma binti Hüseyin'in mihri ve nafakasına dair. 30 Temmuz 1821 M. (29 Şevval 1236 H.)

Belge No: 182-b Tarsus sakinlerinden vefat eden Buldukoğlu el-Hac Osman'ın oğlu Osman ve kızları Hadice ve Raziye'ye vasi olan Mehmed Efendi b. Ebu Bekir'in davasına dair.

Belge No: 190 Hasan Ağa karyesi sakinlerinden Mehmed b. Yusuf'un zevcesi Hurşide Hatunun mihri ve nafakasına dair. 19 Ocak 1822 M. (25 Rebi'ü'l-ahir 1237 H.)

Belge No: 191 Kazanlı karyesi sakinlerinden Zeyd'in zevcesi Meryem'in 3 ay 10 günlük nafaka ve kisve bahasına dair. 9 Ocak 1822 M. (15 Rebi'ü'l-ahir 1237 H.)

Belge No: 203 Melamenci içinde sakin olan Süleyman b. İdris'e, İbrahim b. Hacı Mehmed'in vekil olduğuna dair. 4 Kasım 1823 M. (29 Safer 1239 H.)

Belge No: 204 Ulaş kazasından Eylim oğlu Mustafa'nın zevcesi Hadice b. Halil'in mihir ve nafakasına dair. 7 Kasım 1823 M. (3 Rebi'ü'l-evvel 1239 H.)

Belge No: 208 Musnif Ahmed Efendi'nin Monla Durmuş'a vekil olduğuna dair.

Belge No: 209 Tarsus sakinlerinden Fatıma Hatun'un kardeşlerine dair.

Belge No: 214 Buhurlu Mehmed'in kölesinin Balyoz konağına firar ettiğine dair.

Belge No: 217 Burhan aşiretinden Hasan Ali oğlu Kara Mehmed'in kız kardeşini maiyetine aldığına dair.

Belge No: 220 Tarsus'un Küçük Minare sakinlerinden Selim binti Halil'in nafaka ve kisve bahasına dair. 4 Nisan 1825 M. (15 Şa'ban 1240 H.)

c. Bazı İdari, Askeri ve Sosyal Düzenlemelerle İlgili Belgeler

Belge No: 4 Adana tarafına giden menzil beygiri için 5 kuruş, Kazanlı tarafına giden beygir için yüz para kira ücreti alınarak, subaşıya da 20 para takdir edildiğine dair kayıt.

Belge No: 25. b 1819 (1234) senesi Şaban ayının ilk yarısında surre-i hümâyûn için üç merhalede yapılan tayinat defteridir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 29 Halep'ten gelen Silahşoran Mehmed Emin Ağa ile el-Hac Mustafa ve Abdullah'ın Ramazan ayının ilk günü ile ilgili olarak Adana mahkemesinde şahitlik yaptıklarına dair 14 Temmuz 1819 M. (21 Ramazan 1234 H.) tarihli ilam kaydı.

Belge No: 33 Adana ve Tarsus sancaklarında bulunan züema ve tımar erbabına ait 1236 senesi cebelü bedellerinin belirlenerek, toplam 940 kuruşun el-Hac İsmail Ağa ile alay beyi ve çeribaşı marifetleriyle toplanıp tahsil edilmesine dair. 12 Nisan 1821 M. (9 Receb 1236 H.)

Belge No: 38 Şehzadenin geliş merasimi ile ilgili olarak, Adana Valisi Celaledin Mehmed Paşa tarafından Tarsus kadısı, müftüsü, ayan, zabitan ve iş erlerine hitaben gönderilen 22 Mart 1820 M. (7 Cemaziye'l-ahir 1235 H.) tarihli buyruldu sureti.

Belge No: 82 Mütesellim konağına gelen misafirlerin ihtiyaçlarının karşılanması için Adana Valisi tarafından gönderilen buyruldu.

Belge No: 83 Menzil beygirlerinin ulaklardan başka bir kimseye verilmemesi gerektiğine dair Adana eyalet divanından gönderilen 9 Ekim 1819 M. (19 Zi'l-hicce 1234 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 100 Menzilhane ulaklarının yem ve yiyeceklerinin kendi keselerinden karşılanması ve beygirlerin saat başına yirmişer paradan ücretlendirilmesine dair ferman. 7-16 Temmuz 1824 M. (Evasıt-ı Zi'l-ka'de 1239 H.)

Belge No: 114-a Güzeran emiri Tatar Abdullah Ağa'ya iki beygir verildiğine dair kayıt. 9 Eylül 1824 M. (15 Muharrem 1240H.)

Belge No: 118 El-Hac Hüseyin Paşa'nın Tarsus tarafından gelen esamileri beyan etmesine dair kayıt.

Belge No: 126 Mora tarafına gitmek üzere tertip edilen askerlerin masraflarının karşılanmasına dair Tarsus kazası naibi ve mütesellimine gönderilen 22-30 Aralık 1824 M. (Evail-i Cemaziye'l-evvel 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 127 Rum gailisinin ortadan kalkması için, Rumeli Valisi Reşid Paşa'nın maiyetinde bulunmak üzere Tarsus'tan tertip edilen 500 nefer süvarinin her biri için, 250'şer kuruştan toplam 1 yük 25 bin kuruş masrafın karşılanmasına dair buyruldu sureti.

Belge No: 128 Memleketin asayiş ve emniyetinin sağlanması, ehl-i örf taifesi tarafından şer'i davalara müdahale edilmemesi gerektiğini bildiren ferman sureti.

Belge No: 129 Mahallelerin genel nizamının sağlanması ve yolların tamir edilmesi gerektiğini bildiren 25 Şubat 1825 M. (7 Receb 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 130 Üsküdar'dan Adana'ya varıncaya kadar yol üzerindeki köprü ve kaldırımların tamir edilmesine dair 10 Ocak 1825 M. (Evahir-i Cemaziye'l-evvel 1240) tarihli ferman.

Belge No: 132 14 Ekim 1824 M.(20 Safer 1240 H.) tarihinde Nur Sultan'ın doğumu üzerine üç gün top şenliklerinin düzenlenmesi gerektiğini ilan eden ferman sureti.

Belge No: 134 Surre-i Hümâyûn emininin, hac-ı şeriflerinde iki aşamada verilen tayinat kayıdır. 2 Nisan 1825 M. (13 Şa'ban 1240 H.)

Belge No: 135 Surre-i Hümâyûn emininin, hac-ı şeriflerinde Tekfur Yaylağı'nda tertip edilen beygir kirasına dair 4 Nisan 1825 M. (15 Şa'ban 1240 H.) tarihli kayıt.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 136 Tarsus Sancağı kazalarından tertip edilen, bin nefer süvari asker bedellerinin tahsil edilmesinin gerektiğini bildiren 28 Şubat 1825 M. (10 Receb 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 141 Tarsus Sancağı kazalarına ait asker bedellerinin ödenmesine dair, Adana Mütesellimi İbrahim Serbevani tarafından gönderilen 24 Eylül 1824 M. (30 Muharrem 1240 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 148 Adana Valisi Memiş Paşa'nın Tarsus'a teşriflerinde verilen tayinata dair 16 Haziran 1825 M. (29 Şevval 1240 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 149 El-Hac Mustafa Ağa'nın Adana'dan Tarsus'a teşriflerinde verilen 26 Ekim 1824 M. (3 Reb'ü'l-evvel 1240 H.) tarihli tayinat defteridir.

Belge No: 153 Mürur tezkiresinin kullanılması gerektiğine dair 21 Mayıs 1825 M. (3 Şevval 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 158 Anadolu ve Rumeli'de kaza ve kasabaların kayıtlarına dair ilam kayıdır.

Belge No: 159 Şark ordusunda görevlendirilmek üzere, Tarsus Sancağı'ndan tertip edilen askerlerin bedellerinin tahsili için yazılan 24 Haziran 1825 M. (8 Zi'l-ka'de 1240 H.) tarihli ilam.

Belge No: 172 Namrun Kalesi neferlerinden Eşci-zade Ahmed Ağa'nın Mirilyaslı Cemaati ile alakasının olmadığına dair kayıt.

Belge No: 186-b 26 Kasım 1821 M. (1 Rebi'ü'l-evvel 1237 H.) tarihli Tarsus Kalesi içinde muhafaza edilen mühimmata dair.

Belge No: 225 Ahmed b. Mahmud ile Mustafa'ya mürur tezkeresi verilmediğine dair kayıt.

Belge No: 226-a Kayseriyeli Hamal Hasan ve İsmail'e Kayseriye'ye gitmelerine izin verildiğine dair.

Belge No: 226-b Kayseriyeli Hamal Mustafa'ya, Yazıcı oğlu Kivork kefaletiyle ruhsat verildiğine dair. 15 Ekim 1828 M. (5 Rebi'ü'l-ahir 1244 H.)

Belge No: 226-c Kayseriyeli Hamal Ömer b. İsmail Efendi'ye Durmuş Ağa kefaletiyle mürur tezkeresi verildiğine dair. 19 Mayıs 1829 M. (15 Zi'l-ka'de 1244 H.)

Belge No: 226-d Kel Ağa Hanı'nın Kayseriyeli hamalları Süleyman ve Hasan'a mürur tezkeresi verildiğine dair. 29 Mayıs 1829 M. (25 Zi'l-ka'de 1244 H.)

Belge No: 227 Ali Ağa'nın kefaletiyle üç nefer zimmiye Adana tarafına kadar izin verildiğine dair. 8 Haziran 1829 M. (5 Zi'l-hicce 1244 H.)

Belge No: 229 Niğdeli Kostan'a Tarsus'tan Niğde'ye kadar gitmesine izin verildiğine dair.

Belge No: 230 Arsus adındaki zimmiye, yenihanodabaşısı kefaletiyle izin verildiğine dair.

Belge No: 231 Diba adındaki zimminin, Bezirgân Fuzul kefaletiyle Beyrut'a gitmesine ruhsat verildiğine dair.

Belge No: 232 Kıbrıslı şerbetçi Nikola zimmiye, Kıbrıs'a kadar mürur tezkeresi verildiğine dair.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

d. Cürüm, Cinayet, Kıyas, Kan Bedeli, Eşkıyalık ve Uygunsuz Hareketlerle İlgili Belgeler

Belge No: 101-b Fatma binti Mehmed'in kocası Yusuf b. Diyah'ın Bağdat seferine giderken İbrahim Ağa tarafından katledilerek öldürüldüğüne dair kayıt. 7 Aralık 1824 M. (15 Rebi'ü'l-ahir 1240 H.)

Belge No: 108 Cemeli aşiretinden sagir oğlan denilen Mehmed'in, Sarrac Ali tarafından zulüm gördüğüne dair. 30 Aralık 1824 M. (9 Cemaziye'levvel 1240 H.)

Belge No: 138 Tarsus'a bağlı karyelerden cebren 10600 kuruş tahsil ederek, ahaliyi perişan bir hale getiren Adana Mütesellimi İbrahim'in affedildiğine dair 13 Ekim 1825 M. (29 Safer 1241H.) tarihli ferman.

Belge No: 144 Çorum Sancağına bağlı İskilib kazası sakinlerinden olan dergâh-ı muallam yeniçerilerinden Kürt Mustafa'nın, Tarsus'ta terbiye edilmesi üzerine suçunun affedilerek salıverildiğine dair 28 Şubat 1825 M. (10 Receb 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 165 Namrun Kalesi sakinlerinden Zöhrebinti el-Hac Mehmed ile çocukları Fatma ve Ömer'in, Kethüda Mehmed Ağa üzerine açtıkları davalarında; Hatunun diğer oğlu Mehmed'in kethüda tarafından katledildiği iddia edilmiş ancak dava düşmüştür. 26 Ocak 1825 M. (21 Rebi'ü'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 183-a Tarsus'ta sakin Kahireli İmran, Halebli Ömer ve Ahmed adlı kişilerin, kendilerine küfür eden İsmail'i dava etmelerine dair.

Belge No: 192 Hamuzcu Süleyman'ın, Satılmış oğlu Ali'nin iki öküzünü cebren aldığına dair.

Belge No: 200-b Yüksek karyesinden Hüseyin'in yağız tayı, Karakayalı aşiretinden Ali b. Boznebi'ye ait kır kısağının koluna zarar verdiğiğine dair. 9 Ekim 1823 M. (3 Safer 1239 H.) tarihli kayıt.

e. Fuzuli İşgal, Rehin, Zimmet, İhtida, Evlenme-Boşanma, Arazi Anlaşmazlığı, Çekişme, Vasiyet, Veraset İle İlgili Belgeler

Belge No: 3 Hekimhanı sakinlerinden Abdullah'ın 4 Mayıs 1819 M. (9 Receb 1234 H.) tarihinde Müslüman olmasına dair kayıt.

Belge No: 27 Helke karyesi sakinlerinden Mehmed ve kardeşi Abdullah'dan yardım parası (iane) alındığı ve zimmetlerinde bir şey kalmadığına dair Tarsus Mütesellimi Mehmed Emin Kethüda tarafından tahvil verilmiştir. 13 Haziran 1819 M. (19 Şa'ban 1234 H.)

Belge No: 61 Tarsus sipahilerinden Karabacak zade el- hac Ağa ile Kalburcu Mehmed adlı kişiler, reisülküttab Abdurrahman Efendi üzerine açtıkları davalarında; Abdurrahman Efendi'ye ait Ağca Kocalı karyesinde bulunan üç kıta tarlanın, Rüstem Bey Evkafına dâhil olduğu şahitler huzurunda anlaşılmıştır.

Belge No: 62 Tarsus sakinlerinden hamal Memiş'in, dört kese akçe değerindeki doru atını fuzuli kullandığını iddia ettiği Telli oğlunu dava etmesine dair kayıt. 16 Mart 1821 M. (11 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 67 İçil Sancağında Lenger karyesi sakinlerinden es- Seyyid İbrahim b. Hüseyin tarafından, Tarsus kazalarından Elvani Kazası ayanı Hacı Hasan oğlu Paşa Ağa üzerine açılan davada; Paşa Ağa'nın 42620 akçelik zeameti fuzuli yere işgal ettiği anlaşılmıştır. 8 Mart 1821 M. (3 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 91 Tarsus'ta Ermeni taifesinden olan bir kadının Müslüman olup, Fatma ismini almasına dair 28 Nisan 1821 M. (25 Receb 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 103 Hoblu aşiretinden Musa'nın veraseti, zevcesi Ayşe Hatun ile kardeşi Ömer'e intikal ettiğine dair 13 Aralık 1824 M. (21 Rebi'ü'l-ahir 1240 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 110 Tarsus'un Namrun kazasına bağlı Burtan bölgesi sakinlerinden vefat eden Göcek oğlu Abdurrahman Ağa'nın oğlu Ali Bey tarafından, Çubukcu oğlu Görük zimmi üzerine açılan davada; babasının adı geçen zimmi ile müşterek kasaplık yaptığı ve zimminin bir senelik kasaplık hasılatını zimmetine geçirdiği iddia edilmiş, ancak iddia yetersiz kaldığından dava düşmüştür. 11 Ocak 1825 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1240 H.)

Belge No: 112-a Vefat eden Adana Valisi İbrahim Hilmi Paşa'nın zimmet ve bakayasına dair 15 Ocak 1825 M. (25 Cemaziye'l-evvel 1240 H.) tarihli ilam kayıdır.

Belge No: 113 Tarsus sakinlerinden Ovanis zimminin zevcesi Ağza ve kızı Varta, kendilerine kalan malların, Dölek dizdari Nuri Ağa tarafından fuzuli yere işgal edildiği iddiasıyla açıkları davalarında; davalının 800 kuruş alacağı olduğu anlaşıldığından davanın düştüğünü bildiren 1 Ocak 1825 M. (11 Cemaziye'l-evvel 1240 H.) tarihli hüccet sureti.

Belge No: 114-c Adana Sancağı ahalilerinin zimmetlerinde bulunan bakaya miktarlarına dair kayıt.

Belge No: 120 Vefat eden Adana Valisi El-Hac Hüseyin Paşa'nın zimmetlerine dair 25 Ağustos 1824 M. (29 Zi'l-hicce 1239 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 123 Tarsus sakinlerinden Hüseyin b. Şekur oğlu Mehmed'in Ağca Koyunlu Aşiretinden Osman Ağa'ya karşı açtığı davasında; babasının Boğdan tarafından geldiğine ve aşirete mensup olmadığına hüküm verilmiştir. 31 Ocak 1825 M. (11 Cemaziye'l-ahir 1240 H.)

Belge No: 124 Ağca Koyunlu Aşiretinden Osman Ağa ile ihtiyarlarının davasına dair Kusun Kazası naibi Abdurrahman Şükrü tarafından yazılan 4 Şubat 1825 M. (15 Cemaziye'l-ahir 1240 H.) tarihli mürasele kaydı.

Belge No: 131 Tarsus kazalarından KusunKazası'na dâhil edilen Gülek Kalesi sakinlerinden Tahreci oğlu Molla Mehmed ve kale dizdari tarafından, Tarsus sipahilerinden Abdullah ve Mustafa'ya karşı açılan davada; Koçlu Cemaatine ait olan Merye mezrasının Abdullah'a ait olduğu anlaşıldığından dava düşmüştür. 11 Mart 1825 M. (21 Receb 1240 H.)

Belge No: 140 Adana Valisi İbrahim Hilmi Paşa'nın zimmet ve bakayasının tahsil edilmesine dair ferman.

Belge No: 166 Adana Kalesi sakinlerinden Menukad'ın oğulları Berik ve Ali ile Kara Şahin'in oğlu Halil'in veraset davasına dair. 30 Ocak 1821 M. (25 Rebi'ü'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 174 Gözene Yaylağı'nda Başpınar yakınında bulunan ve güneyi dağ, doğusu pınar ve batısı Osman oğlunun tarlasıyla sınırlı olan arsanın intikaline dair kayıt.

Belge No: 176-b Tarsus'un bir karyesinde Ermeni taifesinden olan bir Hatunun İslam dinini kabul ederek, Fatma ismini aldığına dair 12 Mayıs 1821 M. (9 Şa'ban 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 182-a Hasan Ağa karyesi ile Çatal Kili karyesi yakınında bulunan Dişirce mezrasının sınırlarının belirlenmesine dair kayıt.

Belge No: 184 Mehmed Ağa karyesinden Elif binti Halil ile Osman b. İbrahim'in boşanmaları ve hatunun mihir ve nafakasına dair 9 Temmuz 1821 M. (8 Şevval 1236 H.) tarihli kayıt.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 187 Tarsus'ta Tekeli-zade bahçesinde sakin olan Mustafa b. Diyab ile zevcesi Hadice binti Ali'nin boşanmaları ve mihr-i müeccel ile mihr-i muaccelin belirlenmesine dair 18 Ağustos 1821 M. (19 Zi'l-ka'de 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 188 Zebir karyesi sakinlerinden Hadice binti Mehmed'in, kocası Mahmud tarafından gözüne darp edilmesi üzerine boşanmalarına dair 7 Aralık 1821 M. (12 Rebi'ü'l-evvel 1237 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 193-a Antakyalı el-Hac Bekir Ağa'nın veraset davasına dair.

Belge No: 195 Kuyucu Apardim'in bir dişi camusu zimmetine geçirdiğine dair kayıt.

Belge No: 199 Tarsus sakinlerinden Debbağ Mehmed ile Emine Hatun arasındaki veraset davasına dair. 21 Eylül 1823 M. (15 Muharrem 1239 H.)

Belge No: 205 Aslen Trabzonlu olup, Tekye mahallesi sakinlerinden Şeyh Mehmed'in kızını, Mahmud'un oğlu Halil'e Allahın emriyle verdiği dair. Mart 1824 M. (Receb 1239 H.)

Belge No: 211 Gökcelü kazası sakinlerinden Aişe binti Ahmed'in vekili el-Kasım Efendi tarafından, Dede Efendi oğlu Molla Ahmed üzerine açılan veraset davası. 23 Ekim 1823 M. (17 Safer 1239 H.)

Belge No: 218 Harputlu Mustafa'nın, zevcesi Mihayes Hatun'u bırakarak firar ettiğine dair kayıt. 19 Kasım 1824 M. (27 Rebi'ü'l-evvel 1240)

Belge No: 221 Tarsus sakinlerinden vefat eden Ali Ağa'nın veraset davasına dair 9 Ocak 1823 M. (21 Cemaziye'l-ahir 1243 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 222 Karamad'a bağlı İbrele karyesi sakinlerinden Hacı b. Abdurrahman'ın, Nevşehirli'den aldığı deveyi kaybettiğine dair. 7 Ekim 1828 M. (27 Rebi'ü'l-evvel 1244 H.)

f. Borç ve Emanetle ilgili Belgeler

Belge No: 1 Medine-i Tarsus kazalarından Kusun kazası dâhilinde bulunan Dölek Kalesi sakinlerinden firar eden Tahreci-zade Molla Mehmed'in terekese olan elli yük saman ile bin kuruş değerinde olan emval ve eşyasının korunması için, Dölek Kalesi sakinlerinden bir kimseye huzur-ı şer'de emaneten teslim olunduğuna dair kayıt.

Belge No: 45 Şekeroğlu'nun Ali Beşe adlı kişiye olan 130 kuruş borcundan kırk kuruşunu havale ettiğine ve buna İbrahim'in şahitlik yaptığına dair kayıt.

Belge No: 50 Tarsus sakinlerinden Danyal adlı kişinin, Göncü oğlu Hacı Mehmed'e 40 adet yaldız altunu ve 69 adet findık altunu emaneten teslim eylediğine dair kayıt. 24 Şubat 1821 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Belge No: 85 Tarsus'ta Zorbaz oğlu Molla Ağa'nın vekili Şeyh Musa Efendi'nin, Emin oğlunun kızı Emine Hatun üzerine açtığı davada; Kızıl Murad mahallesinde bulunan Hacı Hafız oğlu Mustafa'nın menziline irsen Emine Hatun'a intikal ettiği şahitler huzurunda anlaşmış ve dava düşmüştür. 14 Mart 1821 M. (9 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 87 Ali Efendi'nin, Barbir zimmiye olan borcuna karşılık 10 kile buğday ve 5 kile arpa vermesi üzerine 155 kuruş borcu kaldığına dair kayıt.

Belge No: 89 Ereğli karyesinden Uruzlu El-Hac Ali b. El-Hac Süleyman'ın, Namrun Kalesi sakinlerinden Osman b. İbiş'e emaneten verdiği beygirin telef olduğuna dair 18 Mart 1821 M. (13 Cemaziye'l-ahir 1236 H.) tarihli kayıt.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 104 Sarraf Mercan veled-i Ovanis zimminin vekili Sergizveled-i Minas zimmi ile Tarsus kazası ahalisinden Karmur-zade Seyyid Hasan bin Seyyid Yusuf'un müşterek mallarına dair 26-30 Ağustos 1824 M. (Evail-i Muharrem 1240 H.) tarihli ilam.

Belge No: 119 Payas ve Kurt Kulağı menzircisi Hacı Ömer'in borç temessüklerine dair kayıt.

Belge No: 139 Adana Mütesellimi İbrahim'in borçlarının tahsil edilmesi gerektiğine dair 6 Nisan 1826 M. (27 Şa'ban 1241 H.) tarihli ferman.

Belge No: 167 Melik Efendi'nin kardeşi Hafız Efendi'nin, Artin zimmiye olan borcunu ödediğine dair 8 Mayıs 1821 M. (5 Şa'ban 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 178 Kayserili Gedik Ali'nin Tarsus'ta sakin iken Molla Salih'in verdiği temessükü zayi ettiğine dair kayıt. 22 Mayıs 1821 M. (19 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 198 Tarsus sakinlerinden Mahmud b. Mehmed'in, Talas sakinlerinden Kasabar zimmiye 30 kuruş borcu olduğuna dair. 31 Ekim 1823 M. (25 Safer 1239 H.)

2. İktisatla İlgili Belgeler

a. Narh

Belge No: 14.a Adana Eyalet Valisi Celaleddin Mehmed Paşa'nın emriyle, Tarsus esnaflarına verilen narh kayıdır.

Belge No: 96 Satışa sunulan sebzelerin miri fiyatlarının belirlenmesine dair 19 Ekim 1825 M. (6 Rebi'ü'l-evvel 1241 H.) tarihli narh kayıdır.

Belge No: 150 Altın fiyatlarının yeniden düzenlenerek, rayicin belirlenmesine dair 15 Mayıs 1825 M. (27 Ramazan 1240 H.) tarihli ferman sureti.

Belge No: 151 Altın fiyatlarına dair darphane nazırı tarafından gönderilen 15 Mayıs 1825 M. (27 Ramazan 1240 H.) tarihli mektup suretidir.

Belge No: 152 Darphane tarafından verilen altın ve gümüşlerin fiyatlarına dair.

Belge No: 154 Darphane-i amirede 100 paraya kesilen rub'iyyenin rayicine dair 28 Şubat 1825 M. (10 Receb 1240 H.) tarihli ferman.

b. Salyane, Tevzi, Taksim, Tarife, Vergi Tahsili, Vergi Muafiyeti, Mukataalar, Mübayaa ve İmar İle İlgili Belgeler

Belge No: 7 Adana Valisi Celaleddin Mehmed Paşa'nın Tarsus'a teşrifi sırasında mübayaa emini olan Ömer Ağa'ya verilen koyun ve et kıymeti olan 2610 kuruşun mütesellim ağaya teslim edildiğine dair 24 Nisan 1819 M. (29 Cemaziye'l-ahir 1234 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 8 Şahin karyesinden alınan on kile arpa kıymeti olan üç yüz kuruşun mütesellim ağa tarafından Ahmed eliyle Hacı Başı'ya havale olunduğuna dair 28 Mart 1819 M. (29 Cemaziye'l-ahir 1234 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 9 1819 (1234) senesi şaban ayında verilen nan-ı aziz kıymeti olan 3097 kuruş meblağın Tarsus mütesellimi ağa tarafından Hacı Bâşi'ye havale olunduğuna dair kayıt.

Belge No: 10 Kefere karyesinden mübayaacı Ömer Ağa'ya verilen 8 kile arpa kıymeti olarak 240 kuruşun Tarsus mütesellimi Hacı Başı Ağa'ya teslim olunduğuna dair kayıt.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 11 Adana Valisi Mehmed Paşa'nın emriyle, Melemenci Aşireti tarafından verilmesi gereken senelik 6 bin kuruş salyanenin 3 bin kuruşu şehri hac ağası Ali Ağa'ya teslim olduğunu bildiren 10 Mayıs 1819 M.(15 Receb 1234 H.) tarihli masraf defteri.

Belge No: 12 1233 senesine ait Adana ve Tarsus sancakları kazalarından miktarı belli olan buğday mübayaası kapucubaşı Ömer marifetiyle yapıldığı, mübaya bedelinden kalan kırk bir bin sekiz yüz seksen üç buçuk kuruşun ise Tarsus Sancağı kazaları hissesi olan on üç bin kile hintadan üç bin iki yüz altmış altı kilesi ve Adana Sancağı hassası olan on beş bin keyl hintadan dört bin kilesi dergâh-ı mualam gedüklülerinden memur Mustafa Bey'e teslim olunmasına dair Adana Valisi Vezir Seyyid el-Hac Hüseyin Paşa ile Adana ve Tarsus Sancaklarındaki kazaların kadıları ve naibleri ve iş erlerine hitaben gönderilen ferman. 21 Kasım 1820 M. (14 Safer 1236 H.)

Belge No: 13 1233 senesinde Adana ve Tarsus sancakları kazalarında kapucubaşı Ömer marifetiyle buğday rayicinin belirlenmesi ve Tarsus Sancağı kazalarının hissesi olan 13 bin kile buğdayın 3260 kilesinin bahası olan 11431 kuruştan 3500 kuruşun ödendiği ve bakaya olarak 7931 kuruşun kaldığı; aynı şekilde Adana Sancağı hissesi olan 15 bin kile buğdayın 4 bin kilesinin bahası olan 14000 kuruştan 6 bin kuruşun ödendiği ve 8 bin kuruşun kaldığı bildirilmiştir. Bu kalan buğday bahasının tahsil edilerek dergâh-ı muallâm gedüklülerinden Mustafa Bey'e teslim edilmesine dair Adana Eyalet Valisi Vezir Seyyid el-Hac Hüseyin Paşa ile Tarsus Sancağı kazalarının kadı ve naibleri ve iş erlerine hitaben gönderilen 24 Ekim 1820 M. (16 Muharrem 1236 H.) tarihli ferman.

Belge No: 14.b Tarsus kazasında Kusun nahiyesine tabi Tekfurlu Zaviyesi Evkafına ait arazi dahilinde bulunan derbendcilerin resm-i ganem, bâd-ı heva ve resm-i arusane hariç olmak üzere avâz-ı divâniye ve tekâlif-i örfiyyeden muaf oldukları bildirilerek, senede 2 taksit halinde ödenen salyane için Şeyhlü karyesinden 50'şer kuruştan ziyade alınmamasına dair Tarsus Mütessellimi Hüseyin Ağa ve Tarsus kadısına hitaben gönderilen buyruldu 11 Nisan 1831 M. (27 Cemaziye'l-ahir 1235 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 17 Dergâh-ı âli kapucubaşlarından Tarsus İskelesi mübayaacısı Kara Ömer'in memuriyeti esnasında satın aldığı zahireyi, Sarraf Tankır oğlu Agob bezirgânın taahhüt ettiği bildirilerek, 6 bin kile buğday bahası olan 32500 kuruştan kalan 6500 kuruşun zahire hazinesine teslim olunması ve Tarsus'tan tahsil edilen 3400 kile buğdayın fiyatının belirlenmesine dair, Adana valisi vezir Celaleddin Paşa ile Adana kadısı ve dergâh-ı muallam gedüklülerinden Adana ve Tarsus Sancakları mübayaacısı Mir Mustafa ve cümle iş erlerine hitaben gönderilen 12 Haziran 1819 M. (18 Şa'ban 1234 H.) tarihli ferman.

Belge No: 18-19 Tarsus Kadısı ve Tarsus gümrükçüsüne hitaben gönderilen fermana göre; müstem tûccar taifesinden olan France ve Nemce tûccarının kendi memleketlerinden Osmanlı topraklarına getirdikleri ve Osmanlı'dan alıp kendi ülkelerine götürdükleri emtia ve eşyadan alınan gümrüklerin yenilendiği bildirilmiştir. 29 Eylül 1819 M. (9 Zi'l-hicce 1234 H.)

Belge No: 20 Adana Valisi Vezir Celaleddin Paşa ile Tarsus Sancağı'na tabi kazaların kadı, naib, ayan zabitan ve iş erlerine hitaben gönderilen fermana göre; Tarsus Sancağı'na bağlı kazalara 1500 ağnamın yüklendiği ve bu hayvanların bedellerinin tespit edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Buna göre sağmal hayvanların haricinde erkek hayvanın her biri 70'er paraya, kısırı 60'ar paraya, toklu 40, keçi 60 paraya satın alınması ve Kasap başı Mehmed Sadık'a teslim edilmesi istenilmiştir. 20 Ekim 1819 M. (1 Muharrem 1235 H.)

Belge No: 23 Tarsus'ta Melik Tahir tarafından yaptırılan cami-i şerifin harap bir vaziyette olduğu ve tamir edilmesi için Seyyid Hüseyin Halife'nin görevlendirildiğine dair 8 Nisan 1821 M. (5 Receb 1236 H.) tarihli berat sureti.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 24 Tarsus Sancağı'nda Gülek Menziline yapılan toplam 50 bin kuruş yardımın taksim edilerek, 35 bin kuruşunun mart salyanesine, 15 bin kuruşun ise eylül salyanesine dâhil edildiğine dair salyane defteridir. 12 Haziran 1821 M. (11 Ramazan 1236 H.)

Belge No: 26 Adana eski Valisi El-Hac Mustafa Paşa'nın ambarından alınan 70 kile bulgurun 9746 kıyyesi beşer paradan satın alınarak, şimdiki Adana Valisi Celâleddin Mehmed Paşa'nın tahsildarı Ahmed Ağa eliyle kilere teslim edildiğine dair. 9 Haziran 1819 M. (15 Şa'ban 1234 H.)

Belge No: 30 Tarsus kazalarından Elvanlu, Gökcelü, Kusun ve Kuştemur kazalarına ait aşar-ı şer'iyye ile diğer vergilerinin tahsil edilmesine dair, Adana eyalet divanından Tarsus kadısı ve dergâh-ı âli kapucubaşlarından Tarsus mütesellimi ağaya hitaben gönderilen 15 Haziran 1819 M. (21 Şa'ban 1234 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 39 1820 (1235) senesi Adana ve Tarsus mübayaasına memur olan Mustafa Bey'e verilen tayinat defteridir. 30 Ekim 1819 M. (11 Muharrem 1235 H.)

Belge No: 40 1820 (1235) senesi safer ayının yarısında Bekir Paşa'nın Halep tarafına gittiği sırada vilayet tarafından kendisine verilen tayinat defteridir. 3 Aralık 1819 M. (15 Safer 1235 H.)

Belge No: 41 Adana ve Tarsus kazalarının enfiyeciliği, 1235 senesi ağustos ayında 1 seneliğine Hüseyin Paşa'ya verildiğine dair Adana ve Tarsus kazalarının kadıları, mütesellim, voyvoda, ayan ve iş erlerine hitaben gönderilen 16 Kasım 1820 M. (9 Safer 1236 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 42 1234 senesi mart başlarında Tarsus Sancağı'na bağlı olan kazalara taksim edilen masraf defteridir. 29 Eylül 1819 M. (9 Zî'l-hicce 1234 H.)

Belge No: 69 Dergâh-ı muallam gedüklülerinden Adana ve Tarsus Sancakları mübayaacısı Osman Ağa tarafından yazılan arzuhalde, Tarsus İskelesine naklolunmak üzere 1817 (1232) senesine ait Namrun mübayaasından 1800 kile zahirenin çürüyüp telef olduğu bildirilmiştir. Çürümüş olan 24993,5 kuruş kile buğday bedelinin tahsil edilmesi gerektiğini bildiren ve Adana Valisi Vezir Mehmed Celaleddin Paşa ve Mevlana Tarsus kadısı ve ileri gelenlere hitaben gönderilen 9 Haziran 1819 M. (15 Şa'ban 1234 H.) tarihli ferman sureti.

Belge No: 75 1818 (1234) senesi enfiye mukataası için gönderilen fermana göre; darphane-i amire tarafından zabt ve idare edilen Adana ve Tarsus kazaları enfiyeciliği, 1235 senesi ağustos başından itibaren 1 seneliğine Keşiş oğlu zimmi Teyri'ye ber vech-i emanet yoluyla idare edilmek üzere ihale edilmiştir. Ancak zimminin idareyi Yorgi adlı kişiye teslim etmesi ve Yorgi'nin de mal-ı miriyi telef edeceği anlaşıldığından, enfiyecilik Yorgi'den alınarak Mihail zimmiye ihale edilmiştir. 20 Mart 1820 M. (5 Cemaziye'l-ahir 1235 H.)

Belge No: 77 Darphane-i amire tarafından idare edilen mukataattan enfiye mukataasının Adana ve Tarsus'a ait kısmının Mihail zimmiye ihale edilmesine dair 14 Temmuz 1819 M. (21 Ramazan 1234 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 80 1820 (1235) senesi mart itibariyle ispençe için verilen ispençe name defteridir.

Belge No: 88 Antakyalı Civelek-zade ile Barbir Usuk zimmi arasında geçen ipek gümrüğü davasına dair.

Belge No: 95 1241 senesine ait 1500 adet küçükbaş hayvanın bedellerinin belirlenerek satın alınmasına dair, Adana beylerbeyi Memiş Paşa ile Tarsus Sancağı'ndaki kazaların kadı ve naiblerine hitaben gönderilen 9 Ekim 1825 M. (25 Safer 1241 H.) tarihli ferman.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 98 Şark ordusu için tertip edilen süvarinin bedellerinin tevzi edildiğine dair Tarsus Sancağı'ndan gönderilen 27 Kasım 1824 M. (5 Rebi'ü'l-ahir 1240 H.) tarihli ilam kayıdır.

Belge No: 101-a Osmanlı Devleti ile Sardunya arasında yapılan ticaret anlaşmasına dair ferman.

Belge No: 106 Adana'da ber vech-i malikâne yoluyla Mehmed Han Ağa tarafından tasarruf edilen mukataanın, 1239 senesine ait Kara Çalılı ve Kâfir Kıran Mezralarının mahsul hisselerine dair.

Belge No: 107 Karakayalı cemaatinden olan Velipaşa-zade Mehmed Ağa ve refiki Abdurrahman Efendi tarafından der-aliyyeye gönderilmesi gereken 7500 kuruşun tahsil edilmesine dair Adana divanından gönderilen 26 Aralık 1824 M. (5 Cemaziye'l-evvel 1240 H.) tarihli buyruldu.

Belge No: 109 Adana ve Tarsus sancaklarından toplam 35 nefer sıbyan ve tekaüdün her biri için 40'ar kuruştan olmak üzere toplam 1400 kuruş olan cebelü bedellerinin tahsil edilmesine dair 4 Ekim 1824 M. (10 Safer 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 111-b Adana Valisi Memiş Paşa'nın Tarsus'a teşrifinde tertip edilen 9 Kasım 1824 M. (17 Rebi'ü'l-evvel 1240 H.) tarihli şair defteridir.

Belge No: 114-b Köprü ve kaldırım tamiri için Bekir Ağa'nın görevlendirildiğine dair kayıt.

Belge No: 115 Tarsus Sancağı'nın Akkemübayaası bedellerinin affına dair 1 Mart 1825 M. (11 Receb 1240 H.) tarihli tahvil kaydı.

Belge No: 116 Akke maslahatı için oluşturulan zahire ve ağnam bedellerine dair tahvil kaydı. 25 Şubat 1825 M. (7 Receb 1240 H.)

Belge No: 117-a Tarsus Sancağı'nda Akke tertibatı için verilen bedeliyenin tahsili ve Bursalı El-Hac Mehmed Ağa'ya teslim edilmesine dair ilam kayıdır. 3 Mart 1825 M. (13 Receb 1240 H.)

Belge No: 117-b Akke nüzul emini Kara Osman-zadenin adamı El-Hac Mehmed Ağa'ya 13500 kuruş verildiğine dair tahvil sureti. 18 Kasım 1826 M. (17 Rebi'ü'l-ahir 1242 H.)

Belge No: 122 Tarsus Sancağı'nda Akke tertibatı için ödenmesi gereken 7500 kuruş bedelin tahsil edildiğine dair tahvil suretidir.

Belge No: 133 Türkmen taifelerinden Adana livası Yörükan Cemaati ile Tarsus ve Sis mukataasının 10177,5 kuruş 30 akçe mal ile yarı hissesinin ber vech-i malikâne yoluyla Ali Bey'in uhdesine verildiği, yarı hissenin ise darphane-i amire tarafından zapt edildiğini bildiren 16 Şubat 1825 M. (27 Cemaziye'l-ahir 1240 H.) tarihli ferman sureti.

Belge No: 137 Adana eski Valisi merhum Hilmi Paşa'nın Tarsus'ta bulunduğu sırada hil'at bahası olarak Gökcelü kazası ile Tekeli ve Kara Kayalı aşiretlerinden 2000, Elvanlı kazasından 1000 ve Ulaş kazasından 1500 olmak üzere toplam 8500 kuruşun tahsil edilmesi gerektiğine dair dergâh-ı muallam kapucubaşlılarından Adana Mütessellimi Karaca İbrahim'e hitaben gönderilen 21 Ocak 1825 M. (1 Cemaziye'l-ahir 1240 H.) tarihli ferman.

Belge No: 142 Adana Valisi Hüseyin Paşa tarafından Adana mütessellimi olarak görevlendirilen Serbevani Karaca İbrahim Ağa tarafından Tarsus Sancağı'na mütessellim nasb olunan Kel Ağa-zade Seyyid Mehmed Ağa marifetiyle ruz-ı kasım tevziinin yapıldığına dair. 14 Haziran 1825 M. (27 Şevval 1240 H.)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 143 Adana Valisi Memiş Paşa'nın teşriflerinde, karyelerden tertip edilen Gülek menzili beygirlerinin kirasının güz salyanesine dâhil edildiğine dair kayıt. 1 Kasım 1824 M. (9 Rebi'ü'l-evvel 1240 H.)

Belge No: 145 Rumeli Valisi Reşid Paşa'nın maiyetinde istihdam edilmek üzere Tarsus Sancağı'ndan tertip edilen 500 nefer askerin ulufeleri için, toplam 1 yük 25 bin kuruş bedelin toplanıp tahsil edilmesi görevi Selam Ağası Tahir Bey'e verildiğine dair 5 Mayıs 1825 M. (17 Ramazan 1240 H.) ilam kaydı.

Belge No: 146 Adana Valisi Memiş Paşa'ya verilen zahirelerin kayıdır. 25 Haziran 1825 M. (9 Zi'l-ka'de 1240 H.)

Belge No: 156 Adana Valisi Memiş Paşa'nın Tarsus'a teşriflerinde verilen 7 Kasım 1824 M. (15 Rebi'ü'l-evvel 1240 H.) tarihli şair kayıdır.

Belge No: 157 Sardunya tüccarları ile yapılan ticarete kullanılan malların tarifelerine dair 9 Ekim 1824 M. (15 Safer 1240 H.) tarihli ferman sureti.

Belge No: 181-b Tarsus'un çeşitli karyelerinden gelen buğday miktarlarına dair kayıt.

Belge No: 197 Tarsus'ta iltizama verilerek işletilen şerbethanenin iltizam bedeline dair 15 Mayıs 1823 M. (4 Ramazan 1238 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 206 Miralay Ali Ağa'nın küçük oğlu Hüdaverdi'nin vasisi ve anası olan Fatıma Hatun'un çiftlik mahsulâtına dair. 21 Kasım 1823 M. (17 Rebi'ü'l-evvel 1239 H.)

Belge No: 224 Kürt Musa karyesinden İsmail oğlu Ali'nin gündeliğinin 6 kuruş olarak belirlenmesine dair.

c. Alım-Satım, Alacak-Verecek, İcra, İcar ve Kefil İle İlgili Belgeler

Belge No: 21 Tarsus zimmîlerinden vefat eden BeznuyKürtoğlu'nun terekesi borçlarına yetmediğinden, Namrun Yaylağında Çakal Kayağında bulunan bağın kendisine ait olan 2 hissesi 200 kuruş bedelle yeğeni Kirakos zimmîye satıldığına dair 3 Haziran 1821 M. (2 Ramazan 1230 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 28 Celâleddin Mehmed Paşa tarafından el-Hac Mustafa'dan kıyyesi beşer paradan alınan bulgurun tahsili için Ahmed Ağa'nın görevlendirildiğine ve tahsilât için ödenmesi gereken 193 kuruşun Tor-zade Ahmed Ağa tarafından yirmi güne kadar teslim edileceğinin taahhüd edilmesine dair. 19 Haziran 1819 M. (25 Şa'ban 1234 H.)

Belge No: 31 Adana Valisi Celâleddin Mehmed Paşa'nın yaylağa teşrifi sırasında karyelere taksim edilen 6 Temmuz 1819 M. (13 Ramazan 1234 H.) şair (arpa) defteridir.

Belge No: 32 Adana Valisi Celâleddin Mehmed Paşa'nın tahsildarı Ahmed Ağa tarafından Süleyman bey-zade Mustafa Bey'e 1531 kuruş verildiğine dair kayıt. 9 Haziran 1819 M. (15 Şa'ban 1234 H.)

Belge No: 35 Adana'dan Antalya'ya varıncaya kadar kullanılan develerin kirası 15 kuruştan hesap edilerek, mart salyanesine dâhil edilmesine dair.

Belge No: 36 1819 (1235) senesi muharrem başlangıcında gelen giden tatarların beygir kirası için Panos Bezirgânbaşı ve Nalbandoğlu ve Helvacı Vanis zimmîler tarafından bin kuruş verildiğine dair temessük. 28 Mart 1819 M. (1 Cemaziye'l-ahir 1234 H.)

Belge No: 37. a 1819 (1235) senesi muharrem ayında Panos zimmi tarafından bin kuruşun teslim edildiğine dair temessük.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 37. b Tarsus'ta Melemenci oğlu tarafından 300 kuruş bedelle kiraya verilen dört kapılı fevkani mahzen için ödenmesi gereken bedelin mart salyanesine dâhil edileceğine dair.

Belge No: 44 Tarsus kuralarından Dikili karyesi sakinlerinden Ayşe binti Yusuf Hatun'un Delihac adlı kişi üzerine açtığı davasında, Delihac ile kardeşi İsmail'in birbirlerine kefil olarak al kısırağını 180 kuruşa satın aldıklarını ve 17 kile arpanın her kilesini 47'şer kuruşa kendilerine verdiğini iddia etmiştir. İsmail'in vefat etmesi üzerine onun terekesinden borcunun düşülmesi ve Delihac adlı kişiden de kalanının alınması istenilmiştir. 100 kuruşun davalıdan alınarak, Ayşe Hatun'a verilmesi üzerine dava düşmüştür. 10 Mayıs 1821 M. (7 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 46 Tarsus Mütesellimi merhum Mir-alay el-Hac Ahmed Ağa tarafından kiralanan ve Yozgatlı Sezayi adıyla meşhur olan konağın 1236 senesi haziran ayına ait 400 kuruş kirası, vekili Süleyman Bey-zade Mustafa Bey tarafından, Tarsus'ta müstemmin tüccar taifesinden olan Françeli Pelut adlı kişinin vekiline teslim edildiğine dair kayıt. 1 Eylül 1814 M. (16 Ramazan 1229 H.)

Belge No: 47 Harput ahalilerinden Sadık'ın, Helke karyesinde Serkis adlı kişiden 320 kuruş alacağı olduğuna dair kayıt. 24 Şubat 1821 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Belge No: 53 Adana'dan Ali b. Musa adlı kişinin Hac Bozan karyesi sakinlerinden Eyüp b. San üzerine açtığı davada, 700 kuruş alacağı olduğu ortaya çıkarılmıştır. 24 Şubat 1821 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Belge No: 54 Darendeli Osman'ın, Avcı Çerkesi oğlundan 240 kuruş alacağından 63 kuruş kaldığına dair kayıt. 26 Şubat 1821 M. (23 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Belge No: 55 Tarsus kazalarından Namrun Kalesi sakinlerinden Memiş bin Mehmed ile Kıkıcı-zade es-Seyyid Mehmed Ağa arasındaki mülk davasına dair. 26 Şubat 1821 M. (23 Cemaziye'l-evvel 1236H.)

Belge No: 56 Talaslı İbrahim Talasî Murad zimminin Mileci Üme'den 115 kuruş alacağının sabit olduğuna dair.

Belge No: 57 Darendeli el-Hac İbiş adlı kişinin Kılıkli aşiretinden Talaş Köse'den 191 kuruş alacağı olduğu mahkemede şahitler huzurunda sabit olmuştur.

Belge No: 59 Şambaydı aşiretinden Halil oğlu Ali ile Mustafa'nın, Abdulkaki Efendi bahçesinde bir res deve için 45 kuruşa anlaşmalarına dair. 12 Mart 1821 M. (7 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 60 Kayseriye sakinlerinden Alemdar'ın, Tarsus sakinlerinden Hatun üzerine açtığı davasında; Hatun'dan alacağı 400 kuruştan iki yüzünü aldığı, geri kalan meblağın ise ödenmediği iddia edilmiş ancak dava düşmüştür. 14 Mart 1821 M. (9 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 63 Antakya ayanından Civelet-zade İbrahim Ağa'nın, Trabluslu zimmiler üzerine açtığı davada; 1232 senesinde Haleb Valisi Ahmed Paşa'nın Haleb Sancağında olduğu sırada ipek gümrüğünü kendisine ihale ettiğini bildirmesi ve zimmilerin kendisinden aldıkları ipek için her kantarı 300'er kuruştan 30 bin kuruş hakkını almasına dair. 16 Mart 1821 M. (11 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 64 Mürseloğlu karyesi sakinlerinden Hasan'ın, kayınvalidesi Şerife Hatun'dan bin kuruş alacağı olduğuna dair kayıt. 15 Nisan 1824 M. (15 Şa'ban 1239 H.)

Belge No: 65 Karakayalı aşiretinden Kolukırık oğlu Mustafa ve Hamza oğlu Molla Mehmed'in 700 kuruşa anlaşmalarına dair. 4 Mart 1821 M. (29 Cemaziye'l-evvel 1236)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 66 Tarsus sakinlerinden Telloğlu'nun, Mehmed Ali'den 280 kuruş alacağı olduğunu iddia etmesi üzerine açılan davada; Mehmed Ali'nin 100 kuruşu teslim ettiği ve geri kalan borcu için 11 çift çizme verdiği kanıtlandığından dava düşmüştür. 8 Mart 1821 M. (3 Cemaziye'l-ahir 1236 H.)

Belge No: 68 Tarsus sakinlerinden Hasan'ın, Kürt Mehmed'den 125 kuruş alacağı olduğuna dair 10 Mart 1821 M. (5 Cemaziye'l-ahir 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 70 Tarsus kazalarından Perce karyesi sakinlerinden Dokuz oğlu Mustafa tarafından, Çarık para ağası Hüseyin üzerine açılan davada; Hüseyin'in evinin miri malı olmadığı şahitler huzurunda anlaşılmıştır. 24 Haziran 1819 M. (1 Ramazan 1234 H.)

Belge No: 74 Buhani sakinlerinden Hacı Mehmed'in dükkânında bulunan emval ve eşyasının kayıdır.

Belge No: 78 Trablus sakinlerinden Mehmed Alemdar tarafından, Barbur oğlu İlyas üzerine açılan davada, Tarsus'un Kızıl Murad mahallesinde küçük minare yakınında bulunan üç bab fevkani dükkânın SeyyidAbdulfettah'dan 5750 kuruş bedelle satın alındığı anlaşılmıştır. 28 Eylül 1819 M. (8 Zi'l-hicce 1234 H.)

Belge No: 81 Tarsus'ta vefat eden Mehmed Emin Efendi'nin hayatta iken, Tarsus naibi Seyyid Ömer Efendi'ye iki bin kuruş bedelle poliçe mektubu verdiği dair kayıt. 22 Kasım 1820 M. (15 Safer 1236 H.)

Belge No: 86 Gedik Ali Ağa'nın, Şami oğlu Molla Salih'ten 500 kuruş alacağı olduğuna dair 20 Mart 1821 M. (15 Cemaziye'l-ahir 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 90 Karakayalı aşiretinden Kara Fakih'in yağız kısrağını 4 ay önce zayi eden zimmiye açılan davaya dair.

Belge No: 99 Karakayalı aşireti muhtarı Ahmed Ağa ile Niğde sakinlerinden Sarraf İbrahim zimmi arasında geçen alacak verecek davasına dair 13 Kasım 1824 M. (21 Rebi'ü'l-evvel 1240 H.) tarihli hüccet.

Belge No: 102 Tarsus sakinlerinden vefat eden İmamoğlu Ahmed Ağa'nın kerimesi Zeynep Hatun'un vekili Turbazi Ali Efendi tarafından, Kara Halil-zade Mehmed Eşref Efendi'nin yetim ve yetimelerine vasi olan Medine Hatun'un vekili Seyyid Dede Ağa üzerine açılan davada; Zeynep Hatun'un babasından kalan Helke karyesindeki çiftlik ile tarlaların Kara Halil tarafından zabt edildiği iddia edilmiş ancak, malların Zeynep Hatun'un anası tarafından 1600 kuruşa satıldığı anlaşıldığından dava düşmüştür. 25 Mayıs 1825 M. (7 Şevval 1240 H.)

Belge No: 105 Talas karyesi sakinlerinden Toros veled-i İğob tarafından, vefat eden Şirin veled-i Abraham zimminin çocuklarının vasisi Yuvani zimmi üzerine açılan alacak-verecek davasına dair hüccet.

Belge No: 121 Tarsus sakinlerinden Safiye bin Abdullah Beyzade Hatun tarafından, Mehmed Emin Ağa'nın oğlu Derviş Ahmed Bey'in vekili Ali Baba-zade es-Seyyid Yusuf Ağa'ya bin kuruş bedelle su değirmeninin satışına dair 24 Şubat 1825 M. (6 Receb 1240 H.) tarihli hüccet.

Belge No: 125 Kusun kazası dahilinde Tekeli aşiretinden Nasıf'ın beygir davasına dair verilen tahvil sureti.

Belge No: 160-a Çavuşlu karyesi sakinlerinden Memiş oğlu Osman'ın, Maraza'nın oğlu Mehmed'den 72 kuruş alacağı olduğuna dair 28 Aralık 1825 M. (17 Cemaziye'l-evvel 1241 H.) tarihli kayıt.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 160-b Kara Haclı Toluklu oğlu Fakih'in alacak-verecek davasına dair. 3 Ocak 1826 M. (23 Cemaziye'l-evvel 1241 H.)

Belge No: 161 Tarsus'ta Yenihan tüccarlarından Alameddin Mehmed Ağa'nın, Kayserili Mutaf Hasan Efendi'den alacağı 1500 kuruşa dair kayıt. 6 Mayıs 1821 M. (3 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 163 Talas karyesi sakinlerinden Bedos veled-i Yorgi zimminin, Tarsus sakinlerinden Mehmed üzerine açtığı davasında, 9 ay önce boz merkebin zayi edildiği anlaşılmıştır. 17 Şubat 1819 M. (21 Rebi'ü'l-ahir 1234 H.)

Belge No: 164 Melemenci aşiretinden Raziye Hatun tarafından, koyun güden Hasan b. Keflü'nün 12 koyunu telef ettiği iddia edilmiş, ancak taraflar para karşılığı anlaşmışlardır. 8 Mayıs 1821 M. (5 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 168 Kayseriye sakinlerinden Semt oğlu Mavros zimmi, Gedik Ali'den alacağı 750 kuruşu tahsil etmesine dair kayıt.

Belge No: 169 Bozoklu Dalyan zümresinden Mehmed Ağa'nın Kayserili Şaban'a 279,5 kuruşu verdiği dair.

Belge No: 170 Handal karyesinden Mehmed ile Sarı İbrahim karyesinden Hacı Osman oğlu Mehmed'in alacak-verecek davasına dair.

Belge No: 171 Sarıkavak mezrasında sakin Hacı Ali ile Kocak oğlu Mehmed'in alacak-verecek davasına dair 10 Mayıs 1821 M. (7 Şa'ban 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 173-b Antakyalı Hacı Süleyman'ın, Mısırlı Seyyid Ömer'den alacağı meblağa dair 9 Temmuz 1821 M. (8 Şevval 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 175 Bekir Efendi ile Ahmed Dede arasında görülen alacak-verecek davasına dair. 18 Mayıs 1821 M. (15 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 176-a Miralay ağanın kayınvalidesi Ayşe Hatun'un, Molla Mehmed'den 500 kuruş alacağı olduğuna dair. 12 Mayıs 1821 M. (9 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 179 Adana sakinlerinden Osman oğlu Derviş'in, Tarsus kazasına bağlı Kusun nahiyesinin Tekfur karyesinde sakin İsbir adlı zimmiden 906 kuruş alacağına dair.

Belge No: 181-a Tarsus sakinlerinden Melik Sima tarafından, Hacı Erselan üzerine açılan davada; davalının zimmetinde 350 kuruş hakkının olduğu şahitler huzurunda anlaşılmıştır.

Belge No: 183-b Harput kazasından olup, Tarsus'ta sakin olan Ovanis veled-i Kirkor'un zevcesi Ağsa veled-i Kesir'in 845 kuruş alacağı kefalet parasına dair. 6 Temmuz 1821 M. (5 Şevval 1236 H.)

Belge No: 185-a Harput kazasından olup, Tarsus'ta sakin olan Boyacı Vanis ile Kusun nahiyesine bağlı Dikili karyesi sakinlerinden Karamanlı Mustafa arasında görülen alacak-verecek davası.

Belge No: 186-a Tarsus'ta sakin Kahireli Henacı Fellah'ın 20 kuruş alacağına dair 15 Eylül 1821 M. (17 Zi'l-hicce 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 189 Antakya ahalisinden Cerrah İbrahim Paşa'nın, Tarsus sakinlerinden Ali ile kız kardeşleri Şerife ve Fatıma'dan alacağı 250 kuruşun tahsil edilmesine dair 30 Aralık 1821 M. (5 Rebi'ü'l-ahir 1237 H.) kayıt.

Belge No: 193-b Kayseriyeli Ali'nin, Tarsus'ta Bağcı Süleyman'dan 300 kuruş alacağına karşılık bir eşyanın kendisine verilmesine dair.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 194-a Talaslı Banos ile üç nefer zimmiye 733 kuruşluk eşya verildiğine dair 19 Ocak 1822 M. (25 Rebi'ü'l-ahir 1237 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 194-b Tarsus sakinlerinden vefat eden el-Hac Naşe'nin zevcesi Güllü Hatun'un vekili SeyyidMahmud'un, Hamal Memiş'den alacaklı olduğuna dair.

Belge No: 196 Tabakhane mahallesi sakinlerinden Ümmü Gülsüm binti Osman'ın, kız kardeşi Elif Hatun'u, anne ve babasından kalan mallar için dava etmesine dair 28 Nisan 1822 M. (6 Şa'ban 1237 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 200-a Sarıkavak mahallinde Fakih-zade el-Hac Mehmed'in davasına dair. 29 Nisan 1824 M. (29 Şa'ban 1239 H.)

Belge No: 201 Melamenci aşiretinden Sultan b. Cebnek'in elinde olan beygirin, Bedros zimmi tarafından alındığına dair. 29 Eylül 1828 M. (19 Rebi'ü'l-evvel 1244 H.)

Belge No: 207 Tarsus sakinlerinden Hadice binti Mehmed ile Halime bintiAhmed'in davalarına dair. 27 Ocak 1829 M. (21 Receb 1244 H.)

Belge No: 212 Yalma İbrahim tarafından 300 kuruş bedelle bir menzilin satıldığına dair. 10 Mayıs 1824 M. (11 Ramazan 1239 H.)

Belge No: 213 Tarsus sakinlerinden Halid b. Abbas'ın, Ramazan'dan 1100 kuruş alacağı olduğuna dair.

Belge No: 216Ekmekci oğlu Mehmed Bey ile Mentüş karyesi sakinlerinden Teke Ahmed'in alacak-verecek davasına dair.

Belge No: 219 Kara Tekeli aşireti sakinlerinden Süleyman'ın zevcesi Aişe Hatun tarafından, Ali Fakih karyesi sakinlerinden Kefeşkerin oğlu Hasan üzerine açılan alacak-verecek davasına dair. 27 Mart 1825 M. (7 Şa'ban 1240 H.)

Belge No: 223 Mehmed Ağa tarafından Adana pazarına getirilen mallara dair.

Belge No: 228 Şeyh Fettah Mehmed'in, Taşçı İsmail'e kefil olduğuna dair. 10 Nisan 1829 M. (5 Şevval 1244 H.)

3. Vakıflarla İlgili Belgeler

Belge No: 12 Tarsus Sancağı'na bağlı Ulaş Nahiyesindeki NamrunYaylağı'nda, Tar-zade tarafından yapılan cami-i şerif vakfından almak üzere yevmi 3 akçe vazife ile hatip olan Seyyid Yusuf bin el-Hac Mehmed'in vefatı üzerine, Mevlana Seyyid Ömer Hulusi Efendi'nin arzıyla AhmedVeliyüddin'in hatip olmasına dair berat sureti. 28 Mayıs 1820 M. (15 Şa'ban 1235 H.)

Belge No: 16 Tarsus mahallelerinden birinde bulunan ve Mahmud Paşa Evkafından olup eski saray denilen arsa üzerinde cami-i şerif ve tekke yapılması ve bu evkafın mütevellisi olan Ömer Nakşibendî hazretlerinin evlatlarına da intikal etmesi ve her sene 6'şar kuruşun zemin kirası olarak vakfa verilmesi gibi vakıf şartlarının belirlenmesine dair 20 Mart 1821 M. (15 Cemaziye'l-ahir 1236 H.) tarihli vakfiye kaydı.

Belge No: 22 Tarsus'ta İbrahim Bey hayratı olan Cami-i Nur'da yevmi 2 akçe vazife ile Çırağdarlık cihetine mutasarrıf olan Seyyid Ömer'in bu vazifeyi kendi isteğiyle Seyyid el-Hac Mustafa Halife'ye feragat ettiğine dair berat-ı şerif sureti. 7 Mayıs 1821 M. (H. 5 Safer 1236 H.)

Belge No: 92 Tarsus sakinlerinden vefat eden Kadıkızı-zade Ahmed Efendi'nin vakıf tevliyeti, kızı Şerife Fatıma'ya evladiyet üzere intikal etmesine dair. 11 Şubat 1824 M. (10 Cemaziye'l-ahir 1239 H.)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 173-c Tarsus'un Ağca Kocalı karyesi yakınındaki Rüstem Bey Medresesi Evkafı sınırında bulunan tarlanın yarısının vakıf malı olduğuna dair 18 Mayıs 1821 M. (15 Şa'ban 1236 H.) tarihli kayıt.

Belge No: 210 Tarsus sakinlerinden Fatıma ve Aişe Hatunların vakıf hisselerini talep ettiklerine dair 19 Ekim 1823 M. (13 Safer 1239 H.) tarihli kayıt.

4. Terekelerle İlgili Belgeler

Belge No: 1 Tarsus'ta Dölek sakinlerinden firar eden Tahra-zadenin emval ve eşyasını gösteren tereke kaydı.

Belge No: 34 Girit ahailerinden olup, medine-i Tarsus'taki evinde vefat eden Ebu Bekir adlı kişinin 16 Mayıs 1819 M. (21 Receb 1234 H.) tarihli tereke defteridir.

Belge No: 48 4 Temmuz 1821 M.(3 Şevval 1236 H.) tarihinde Tarsus'ta Kel Ağa Hamı'nda eceliyle vefat eden Abraham veled-i Kırkor'un varisinin kardeşi İgob zimmi olduğu ve terekesinin kardeşine teslim edildiğine dair.

Belge No: 52 Ulaş kazası sakinlerinden Kara Veli'nin oğlu Veli Küçük zade Abdurrahman Ağa'nın yetim ve yetimelerine vasi nasb olan medine-i Tarsus sakinlerinden Kasab-zade Molla Mehmed tarafından açılan davada; Kara Veli'nin Tarsus mütesellimi Kırmıt-zade Mustafa Ağa'ya 25 kese borcu olduğu ve terekesinin borçlarına yeterli gelmediği için Keşbükü adı verilen mahaldeki değirmeni kalan borcuna karşılık olarak verildiğine dair. 24 Şubat 1821 M. (21 Cemaziye'l-evvel 1236 H.)

Belge No: 76 Vefat eden Mısırlı şerbetçinin eşyalarının, İlameddin oğlu Seyyid Mehmed'e teslim edildiğine dair metrukat defteridir.

Belge No: 84 Tarsus'ta vefat eden Antakyalı Sakacı Mustafa'nın, 12 Nisan 1821 M. (9 Receb 1236 H.) tarihinde beytülmal emini marifetiyle yazılan tereke kaydıdır.

Belge No: 94 Tekeli karyesinde vefat eden Malatya sakinlerinden Halil'in terekesine dair. Kasım 1825 M. (Rebi'ü'l-ahir 1241 H.)

Belge No: 97 Mürseloğlu karyesinde vefat eden Hallac Ali'nin 17 Kasım 1825 M. (5 Rebi'ü'l-ahir 1241 H.) tarihli tereke kaydı.

Belge No: 111-a Franklos karyesinde vefat eden ve varisi olmayan Palulu Ali'nin tereke defteridir.

Belge No: 147 Urfa sakinlerinden olup, Tarsus'ta vefat eden Kahvecinin 9 Mayıs 1825 M. (21 Ramazan 1240 H.) tarihli tereke kaydıdır.

Belge No: 173-a Tarsus'un Sarıkavak mahallinde vefat eden Sarı Osman oğlu Hafız Mehmed Ağa'nın terekesine dair.

Belge No: 177 Karaman karyelerinden Boyalı karyesi sakinlerinden Muslu b. Kemikli'nin terekesine dair. 22 Mayıs 1821 M. (19 Şa'ban 1236 H.)

Belge No: 185-b Tarsus'un Kuştemur kazasında vefat eden Kasım b. Ali'nin terekesine dair.

Belge No: 202 Hac-ı şeriften gelirken vefat eden Arapgirli Hacı İsmail'in varisi olmadığından terekesinin beytülmale nakledildiğine dair. 11 Ekim 1828 M. (1 Rebi'ü'l-ahir 1244 H.)

Belge No: 215-a Tarsus sakinlerinden Ağsa adı verilen zimmiye gelen eşyalara dair.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

Belge No: 215-b Tarsus sakinlerinden Şereflioğlu'nun tereke defteridir.

Sonuç

Şer'iyye sicilleri ait oldukları yerler hakkında oldukça değerli bilgiler vermektedir. Yukarıda özeti verilen sicilden çıkarılan bilgilere göre; XIX. yüzyılın başlarında Tarsus, idari açıdan Adana Eyaleti'ne sancak statüsüyle bağlıydı. Yine bu dönemde, Tarsus Sancağı; Kusun, Ulaş, Kuştemur, Elvanlu ve Gökcelü nahiyelerinden oluşmaktaydı. Ayrıca sancak idaresi, Adana eyalet valisi tarafından atanan bir mütesellim vasıtasıyla yürütülmekteydi.

Tarsus şehri, gerek yer adları ve gerekse fiziki yapı itibariyle bu dönemde bir Türk-İslam şehri konumundaydı. Kent içerisindeki cami, mescit, medrese, zaviye, han, hamam ve benzeri yapıların bir kısmı, Osmanlı öncesi inşa edilmiş olmakla birlikte, incelenen sicilden anlaşıldığı kadarıyla bu dönemde de varlıklarını sürdürmekteydi.

Çukurova Bölgesi'nin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Tarsus şehri, iktisadi açıdan da önemli bir seviyedeydi. Bunun yanı sıra tarım, hayvancılık ve ticaret sektörleri de gelişmişti. Canlı bir ticari hayatın yaşandığı Tarsus'ta, XIX. yüzyılın başlarında Müslümanlar ile gayrimüslimler bir arada yaşamaktaydılar. Sicil kayıtlarına göre, çarşı ve pazar yerlerinde Müslüman ve gayrimüslimlere ait çeşitli esnaf teşekkülleri bulunmaktaydı.

Bütün bunlara ilave olarak sicilde yer alan kayıtlara göre, sosyal yapı içerisinde Türkmen aşiretleri önemli bir yere sahipti ve nüfusun büyük bir kısmını Türk ve Müslüman nüfus oluşturmaktaydı.

Osmanlı Tarihi araştırmalarında arşiv kaynakları içerisinde *birinci elden kaynak* konumunda olan Şer'iyye Sicilleri, ait oldukları dönemlerin çok çeşitli belgelerini ihtiva etmektedir. Bu sicillerin incelenmesiyle, ayrıntıya inilerek, teorik olarak hazırlanmış olan kanunların pratikte nasıl icra edildiği gözler önüne serilmektedir. Ayrıca siciller ait oldukları yerlerin mahalli kültürü ve tarihi ile ilgili de oldukça önemli bilgiler verir. Bu çalışmada, sicillerden faydalanmayı kolaylaştırmak adına, fihristlerinin çıkarılıp, tarih araştırmacılarının istifadesine sunulmasının zaruret olduğu gerçeğinden hareket edilerek; 287 envanter numaralı Tarsus Şer'iyyeSicili'nin tanıtım ve fihristi yapılmıştır. Bu tür çalışmaların artması sadece tarih araştırmacılarına değil, diğer alanlarda çalışanlara da büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- ADIYEKE, Nükhet; "XVII. Yüzyıl Girit (Resmo) Kadı Sicillerinde Zimmi Davaları", *PaxOttomana*, Sota& YTY, Ankara, 2001, s. 77-95.
- AKGÜNDÜZ, Ahmet; *Şer'iyye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, c.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1988.
- AKSIN, Ahmet; "218 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 9, S.1, Elazığ, 1999, s. 1-17.
- AKYEL, Salih; "1831-1837 (H.1247-1252) Tarihli Eğin Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c. 14, S.1, Elazığ, 2004, s.219-229.
- BEŞİRLİ, Mehmet; "385 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *OTAM*, S.10, Ankara, 1999, s. 3-56.
- ÇELİK, Kürşat; "565 Numaralı Karahisar-ı Sahib Şer'iyye Sicili'nin Tanıtımı ve Fihristi 1839-1840 (H.1255-1256)", *Turkish Studies-Türkoloji Araştırmaları*, e-dergi, www.turkishstudies.net 4/3, 2009, s. 550-582.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

- ÇETİN, Cemal; "Anadolu'da Kapiya Katran Sürme Vakaları: Konya Şer'iyye Sicilleri Işığında Hukuki, Kültürel ve Toplumsal Boyutları (1645-1750)", *TurkishStudies*, e-dergi, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6221>, 9/1, 2014, s. 133-156.
- DANIK, Sevda; "1627 Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı Ve Fihristi", *Harput Araştırmaları Dergisi*, c.1, S.1, Elazığ, 2014, s. 65-132.
- ERDOĞAN, Meryem Kaçan; "1166-1167 / 1752-1754 Tarihli (R 37 Numaralı) Rusçuk Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Vakıflar Dergisi*, S.35, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2011, s. 155-176.
- ERSOY, Osman; "Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru," *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XXI, S. 3-4, Ankara, 1963, s. 33-65.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru, Adana Şer'iyye Sicilleri ", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S.30, İstanbul, 1976, s.99-108.
- İLGÜREL, Mücteba; "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru," *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S. 28-29, İstanbul, 1975, s. 123-166.
- KABACIK, Mehmet; "XVI. Yüzyılda Halep'te Fiyatlar ve Kıymeti", *TurkishStudies* e-dergi, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5295>, 8/7, 2013, s.237-268.
- KANKAL, Ahmet, İbrahim Özcoşar, Hüseyin Haşimi Güneş, Veysel Gürhan; *248 Nolu Mardin Şer'iyye Sicili Belge Özetleri Ve Mardin*, İstanbul, 2007.
- KARATAŞ, Ali İhsan; *Mahkeme Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılda Bursa'da Gayrimüslimler*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Bursa, 2005.
- METİN, Rafet; "Şer'iyye Sicillerine Göre XVIII. Yüzyılda Bursa Evleri ve Kullanılan Eşyalar", *TurkishStudies*, e-dergi, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6345>, 9/1 2014, s. 357-366.
- OĞUZ, İbrahim; *Tarsus Şer'iyye Sicillerine Göre Mersin Kentinin Kuruluş Öyküsü*, MTSO, Mersin, 2006.
- ÖZ, Hikmet; *Tarsus Tarihi*, Tarsus Rotary Kulübü ve Tusev Vakfı, Tarsus, 1991.
- ÖZDEMİR, Rifat; "Şer'iyye Sicillerinin Toplu Kataloguna Doğru", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.1,S.1, Elazığ, 1987, s. 191-198.
- POŞ, Abdullah; "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Tarsus'ta Müslim-Gayrı Müslim İlişkileri", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 17, S. 2, Bursa, 2008, s. 593-619.
- TATAR, Özcan; "8 Numaralı Antakya Şer'iyye Sicilinin H.1178-1179 (M. 1764-1765) Tanıtımı ve Fihristi", *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.164, İstanbul, 2006, s. 217-240.
- ULUTAŞ, Songül; "Tarsus Şer'iyeye Sicilleri ve Arşiv Belgeleri Işığında Menemencioğlu Aşireti'nin Mısırlılara ve Osmanlı Devleti'ne İkili Yardım Faaliyetleri (1832-1841)", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 15, S. 1, Adana, 2006, s. 369-392.
- UZUN, Celalettin "1638-1639 (H. 1048- 1049) Tarihli Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.23, S.1, Elazığ, 2013, s. 255-290.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; "1736-1739 (H.1149-1151) Tarihli Amasya Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *OTAM*, S.9, Ankara, 1998, s. 457-502.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

-
- YILMAZÇELİK, İbrahim; “1750-1752 (H. 1164-1165) Tarihli Gaziantep Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.12, S.1, Elazığ, 2002, s. 325-352.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; “392 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c.2, Elazığ, 1988, s. 229-265.
- YILMAZÇELİK, İbrahim; *Diyarbakır Şer'iyye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Ankara, 2001.
- YÜCEKAYA, Hüsnü “Şer'iyye Sicillerine Göre Dokuma Ürünleri Fiyat Endeksi (1750-1880)”, *TurkishStudies* e-dergi, <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.5366>, 8/7, 2013, s. 797-806.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/4 Spring 2014

